

بخش ۱۹ - تمثیل در بیان مقام نبوت و ولایت

۱	نبی چون آفتاب آمد، ولی ماه	مقابل گردد اندر «لی مع الله»
۲	نبوت در کمال خویش صافی است	ولایت اندر او پیدا، نه مخفی است
۳	ولایت در ولی پوشیده باید	ولی اندر نبی پیدا نماید
۴	ولی از پیروی چون همدم آمد	نبی را در ولایت محرم آمد
۵	ز «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ» یابد او راه	به خلوتخانه «يُحِبُّكُمْ اللَّهُ»
۶	در آن خلوت سرا محبوب گردد	به حق یکبارگی مجذوب گردد
۷	بود تابع ولی از روی معنی	بود عابد ولی در کوی معنی
۸	ولی آنکه رسد کارش به اتمام	که با آغاز گردد باز از انجام

بخش ۲۰ - جواب به سوال احوال سالک و نشانه‌های مرد کامل

۱	کسی مرد تمام است کز تمامی	کند با خواجگی کار غلامی
۲	پس آنگاهی که بیرید او مسافت	نهد حق بر سرش تاج خلافت
۳	بقای یابد او بعد از فنا باز	رود ز انجام ره دیگر به آغاز
۴	شریعت را شعار خویش سازد	طریقت را دثار خویش سازد
۵	حقیقت خود مقام ذات او دان	شده جامع میان کفر و ایمان
۶	به اخلاق حمیده گشته موصوف	به علم و زهد و تقوی بوده معروف
۷	همه با او ولی او از همه دور	به زیر قبه‌های ستر مستور

بخش ۲۱ - تمثیل در بیان رابطه شریعت و طریقت و حقیقت

۱	تبه گردد سراسر مغز بادام	گرش از پوست بخراشی گه خام
۲	ولی چون پخته شد، بی پوست نیکوست	اگر مغزش بر آری، بر کنی پوست
۳	شریعت پوست، مغز آمد حقیقت	میان این و آن باشد طریقت
۴	خلل در راه سالک نقص مغز است	چو مغزش پخته شد، بی پوست نغز است
۵	چو عارف با یقین خویش پیوست	رسیده گشت مغز و پوست بشکست
۶	وجودش اندر این عالم نیاید	برون رفت و دگر هرگز نیاید
۷	وگر با پوست تابد تابش خور	در این نشات کند یک دور دیگر
۸	درختی گردد او از آب و از خاک	که شاخش بگذرد از هفتم افلاک

همان دانه برون آید دگر بار	۹
یکی صد گشته از تقدیر جبار	
چو سپر حبه بر خط شجر شد	۱۰
ز نقطه خط، ز خط دوری دگر شد	
چو شد در دایره سالک مکمل	۱۱
رسد هم نقطه آخر به اول	
دگر باره شود مانند پرگار	۱۲
بدان کاری که اول بود بر کار	
چو کرد او قطع یکباره مسافت	۱۳
نهد حق بر سرش تاج خلافت	
تناسخ نبود این، کز روی معنی	۱۴
ظهوراتی است در عین تجلی	
وَ قَدْ سَأَلُوا وَ قَالُوا مَا النَّهَايَةُ؟	۱۵
فَقِيلَ هِيَ الرَّجُوعُ إِلَى الْبَدَايَةِ	

وزن: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف یا وزن دوبیتی)

منابع:

۱- وبسایت گنجور:

شیخ محمود شبستری « گلشن راز » بخش ۱۹، ۲۰ و ۲۱

۲- کتاب گلشن راز، اثر: شیخ محمود شبستری با مقدمه و تصحیح و توضیحات به اهتمام دکتر صمد موحد

۳- کتاب شرح گلشن راز، اثر: الهی اردبیلی - مقدمه و تصحیح و تعلیقات: محمدرضا برزگر خالقی، عفت کرباسی

۴- کتاب شرح گلشن راز (مفاتیح الاعجاز) اثر: محمد لاهیجی گیلانی، پیش گفتار و ویرایش: دکتر علیقلی محمودی بختیاری

۵- وبسایت واژه یاب: <https://vajehyab.com>

خانقاه خاکسار جلالی مطهری
Khaksar Khanqah

تنظیم و ارائه: وبسایت خانقاه خاکسار مطهریه

لغتنامه:

* قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ:

(ای پیامبر! بگو: اگر خداوند را دوست می‌دارید، پس مرا پیروی کنید، تا خدا نیز شما را دوست بدارد و گناهانتان را بر شما ببخشد و خداوند بسیار بخشنده و مهربان است.)

* دثار: لباسی که روی لباس‌های دیگر بر تن کنند، مانند جبه و عبا؛ روپوش؛ بالاپوش؛ لباس رو.

* ستر: پرده و حجاب و نقاب.

* نغز: (ن) خوب، نیک، بدیع.

* وَ قَدْ سَأَلُوا وَ قَالُوا مَا النَّهَايَةُ؟ - فَقِيلَ هِيَ الرَّجُوعُ إِلَى الْبَدَايَةِ:

(شرح از کتاب: مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز - محمد لاهیجی - مقدمه و ویرایش برزگر خالقی و عفت کرباسی)

بدانکه چنانچه بکرات اشارت رفت مدارج و معارج وجود دوری است و فیض از عالم اطلاق و احدیت صرفه تا زمانی که به نهایت مراتب تنزلات که مرتبه انسانی است نمیرسد، عروج صورت نمیبندد پس در قوس نزولی دایره وجود، مبدا احدیت باشد و منتها مرتبه انسانی و در قوس عروجی دایره که عکس قوس نزولی واقع است مبدا مرتبه انسانی و منتها احدیت است، و در نهایت کمال عرفا و سایرین راه اله آنست که بعد از آنکه بسیر الی الله و فی الله به مقتم جمع و اطلاق و فناء وصول یلیند باز بسیر بالله عن الله الی الله به مقام بقاء و فرق بعد الجمع تنزل نمایند تا کمال معرفت شهودی که مقصود ایجاد است بحصول موصول گردد.

(شرح از کتاب شرح گلشن راز، اثر: الهی اردبیلی - مقدمه و تصحیح و تعلیقات: محمدرضا برزگر خالقی، عفت کرباسی)

و این نهایت و بدایت نسبت به قوس عروجی است و رجوعی. یعنی نهایت در سیر الی الله و فی الله آن است که از مرتبه جمع و اطلاق به بدایت که مرتبه تعین و فرق است، مراجعت نماید و در مقام استقامت و تمکین قیام فرماید و اسیران قیود کثرت را به اطلاق وحدت رسانند. و عارف واصل به این مرتبه، آن کس را داند که به صفتی و حالی مقید نباشد.